

**Praedictio astrologica : Die gröte Prognostication offte
Practica op dat jaer ons Heeren Jesu Christi ende eenigen
Heylandt MDLXXXVI**

<https://hdl.handle.net/1874/9222>

PRÆDICTIO ASTROLOGICA.

Die grôte Prognosticati-
on. Dfste Practica op dat Jaer ons Heeren Jesu
Christi ende Eenigen Heylandt. MDLXXXVI.

Ghepractiziert ende beschreuen dorch D. Rodol-
phum Graphicum Campensem/ Medicum ende Lithotomum/ Astrono-
mum/ Ordinarium/ der Keyser vrye Anzestadt Deuenter.

Jupiter end Mercurius syn Heeren des Jaers Venus Haer medehulpersche.

Die Heere vwe Verlosser spreckt: Ick hebbe myn Angesicht in een Dogen-
blick des Toorns een weynich van v verborgen/ doch met Ewigiger Ghenade wil ick
my vwer ontfarmen/ vnde myne Genade sal niet van v wycken/
ende het verbondt myns Breesdes en sal niet
vernallen. Esa. int 54. Cap.

Gheuisentiert ende tho ghelaten by den Hooch-
geleerthen/ hoochachtbaeren Wyfen Raet der Stadt Deuenter/ Ende met
Gratie Privilegie der Keyser ende Conincklicher Mayest Dryheyt / In Ouer ende Nie-
derlanden niet nae tho Drucken/by verlies der Exemplaren/ ende arbitrale
Corectie in die selue Privilegie verhaelt/ ende Gedruckt binne de
uenter dorch Simōn Steenbergē.

Vt latius in literis Originalibus.

Den Eerentfesten Hooch- Gheleerten Hoochachtbaren vnde Wyfen Hee- ren/ Burghemeystere/ Scheyen vnde Raedt/ der Keyser vrye An- sestadi Deuenter/ synen Ghebiddenden Heeren Saluth.

Eerentfeste/ Hoochgeleerte/vnde Hoochachtbare Wyse
Ghebiedende Heeren.

Wy hebben in voerleten Jaeren/ duck en menichmael bewel-
fen in onsen Schrifften/ Die nutticheyt der Hoochberoemder
Konsten Astrologiae/ Alsoe dat onse schriuens anders nieten is
dan een beduydinge/ daermede een iegelic mach weten wat ons
God door den loop der Sterren wil wt deilen ende geuen/dat den
Wyfen ende Verstandigen is tot een voorsichticheyt/ den Onwe-
senden/tot beschuldigung haerder versuemticheyt als die wer-
dinge der selfde haer onuersiens ouer den hals kommen ende hem
des beklagen? Wat is anders onse schriuens in vorleden Jaeren herwärts gheweest?
Dan dat wy door seckere Eclipses/ Coniunctiones/ Oppositien der Planeten lange tho
voeren Prognosticierden het Verderf ende Ongeluck deser Nederlanden (ende den ge-
nen die dese Konst niet en verstonden) waerschowde voer sulcken anstaenden Ongeluck
(geluck een igelic God betert wolkenlic is). Alsdanige ende meer dergelycke voersaga-
ginge/en geschieden niet wt Raetselen (als sommige Onuerstandige meenen) dan wt se-
ckere redenen ende opseruatiën/ die by treflicke Geleerde Mannen door den loop der
Steernen is beuonden. Angesten dat wy beuonden wedderom dorch die Coniunctien
der oppersten Planeten deses tokommenden Jaers van 86. Wonderlicke dingen mocha-
ten geschien/meer dan in eenige voergaende Jaeren. So hebben wy niet konnen nae lae-
ten die influentie vant tho kommenden Jaer weder tho openbaren/ wt onse goede gene-
gentheit dragende der Stadt ende Burgeren Want nae her schriuens aller eruaren Phi-
losophen ende Astrologen / soe geboerender gemeenlicke Gruwelicke/ ende Wonderli-
cke gheschiedenissen/wt die Coniunctien der opperster Planeten/ouer mits haeren traeg-
gangt (gheluck by den Gheleerden beschreuen is/ bysonder van Messahalach) onder
welcken die princepaelste ende die sterckste is/ Die Coniunctie Saturni ende Jouis/ be-
teyckent veranderinge der Religien ende Politien/ Vye siecken/ Vorloch/ Pestilentien/
hoge Wateren/inbreckinge der Landen ende Dycken/ bysonder verstoringe van falsche
Leeringe ende Opinien/ dit heft gebleken dorch die grote Coniunctie Saturni ende Jo-
uis/ Anno 1484. den 25. Nouembris/ welke geschiede in den 24. graet Scorpionis
welck operatie dueren sal tot den Jare 1567. So den Hoochgeleerden Johannes Lichtena-
berger geschreuen heft/ van die seluige Coniunctie (die in syn tuit by nae voor een Pros-
pheet

pheet is gehouden worden / ouermits die wonderlike veranderinge der Religien ende
 Secten so hie voersgende was die daer na geuolcht syn / Welcke voorgaende Coniunctie
 seer gesterckct is / wedderom dorch een andere verschricklike tofamen voeginge Saturni
 ende Iouis. Wy hebben Anno 1584. in onse groote Practica verhaelt / dat wy den iij.
 May sollen hebben eene weynich gesiende vnde afgrysselicke Coniunctie Saturni ende
 Iouis in vltima fact piscum in den 23. graet Scorpionis / die syn wercking dueren
 wert jr. naeuolgende Jaeren. Soe wert in desen Jare die voorgaende Coniunctie seer ge-
 sterckct / welck wy hebben sollen op den ix. Dach Aprilis / so dat desse naefolgende Jaren
 voor een Voorloper vant Jaer van 88. mach gehouden worden / want wy heppen gesien
 ende sijn noch dagelicks / hoe ons die Verderffenisse ende Veranderinge hoe langher hoe
 meerder inder Werrelt tho gekomen syn / ende die Onduecht die ouerhandt genomen
 heft / welck ons auer kompt om onser Sonden wil / dat ons God niet alleen straffet mit
 Dorloch / Wismachinghe van die starcksten Steden / seckten ende Pestilentien / dan
 laet oock den Geest des Menschen gants verstroyen gelijk by die tyden van een Kinde-
 ren van Irael / do sie den Toorn van Babilonien timmerden / ende hoe langher hoe meer-
 der die Liefste verholt / die Gehoorsaemheyt tho niet gaet / ende die Ouericheyt die wy
 van Gods wegen schiloiich syn gehoorsam tho syn verachtet wort / also dat tho rechte
 gesecht mach worden / *Nullum vniquam seculum, quam istud, foracus fuisse religionum, nullum
 sterilis pietatis.* Welcke anders niet dan Teycken en sint dat die Werrelt ten eynde gaet.
 Niet tegen staende dat God allmachtich dorch syn myldicheyt oueruloedich syne Genas-
 de ons dagelix dorch die teycken des Hemmels tho kennen giff / ons waerschouwende
 ende met die van Viniue tot Penitentie ropende / niet dat wy die teycken des Hemels
 sullen vresen (als die Heydenen doen) dan die selue voerslende sullen moegen van ons
 fieren / die goede ontfangende / ende van die buse inclinatie ons wachtende / geluck oock
 die Philosophus Ptolomeus wol mercken konde / dat die Wyfen heerschopte ouer die
 sternen hebben. Tot der meyninge heppen wy wedder om geschreuen van die Influen-
 tie van desen tho kommenden Jaer op dat wy niet alleen onsen goetgunstigen Heeren
 sonder allen frommen Borgeren ende Inwoonderen / als een Ordonarius van sommige
 tho kommende Ghesichten ende accidenten solde moegen preseruieren / dann oock den
 seluen waerschouwen van sommige influentien die anstaende syn na wt wysung der
 Konst Astrologie / om so veel tho beter dietegen tho staen / also die niet dwingende syn
 dan alleen genegentheyt inbrengen / Wunsche hier mit V. A. W. Een Godlike vrede en
 Godsalige Regierunge ende een salich nye Jaer.

Datum Dauentria pridie Calendarium Augusti, Anno 1585.

Rodolphus Grapheus / V. A. Dienaer.

Dat eerste Capittel / Van den Heeren des Jaers / Ende van den Inganc der Sonnen in Ariete.

Als wy neerstelic die Fiquer des Ver-
nalis Aequinoxij onder soecken / darwt
 die Planeten des Jaers worden genomen /

So beuinde wy na den Meridiano der her-
 licke / lossicker Koopstat Deuenter / dat dit
 Jaer syn anuancet wert neme na den Nien

stül op den 20. Martij (Na d'n Olden stül
 den 7. Martij) met den inganc der Sonen
 in den punct Arietis ofte des Rams/ ma-
 kende *Aequinoxium vernalis*, ende den Dach
 ende nacht euen lanc/ des namiddages een
 weinich nae half 3. vren in den 24. grad Leo-
 nis die in den ascendent geuonden wort/ da-
 er van die Sonē een Heer is/ die welcke int
 8. Huys des Hemels lichaemlic geuonden
 wort/ vereenicht met Luna int met by wesen
 int selue Huys van Mars/ die sich oock ver-
 eenicht by haer/ want hy int 9. huys des He-
 mels geuonden wort/ welcke *Domus Religio-
 nis* is in *casu suo nempe in Ariete posita Iupiter
 receptus à Mercurio in Geminis*, wort int 10.
 huys des Hemels geuonden in een qua-
 draet ofte vierdelingen schyn van den Pla-
 neet Mercurius *receptus à oue*, welcke hem
 Veneri int 7. Huys staende/ appliciert in
Piscibus ambo versantibus / wat dese ihsamen
 loyende aspecten der Planeten tho beduede
 gheuen werden willen wy in korte nae der
 Konst Astroloaie predicie wtleggen. Soe
 vinden wy in dese positie dat Iupiter ende
 Mercurius die aller starckste geuonden wor-
 den onder alle die ander Planetē als staen-
 de oft sie waren in haer eyghen huys / want
 sie recepti syn/ bit is so veel in effecte tho se-
 gen dat sie mangelen ofte hueren huys om
 huys/ ende sie staen beyde in een Erachtigen
 Hoec des Hemels/ en mit dat Venus con-
 iunctus met Mercurio staet in haer exaltatie
 tho weten in *Piscibus*, soe sal sie een medehul-
 persche wesen des Regimentis/ so stellen wy
 Iupiter en Mercurius Heerendes Jaers/
 Venus haer medehulpersche Nae dem wy
 hier in dese Figuer vnde in *Occidentali par-
 te caeli* ofte in den Westen/ vnde *solem* ende
Lunam conunct cum Marte int 8. huys/ het

welcke een huys der droeffenissen Rouwe
 ende Dooer is / soe schijnt dat die Landen die
 Westwarts aelegen syn ende besonder an
 die Deceaeische Zee/ ende die Landen nae
 Hispanien/ Franckriek/ sollen gewar wor-
 den groote Oproers ende inbrekunge van
 Kriges handelung. *Mars in octaua applicans
 Soli & Lunae (qua conunctio mala est) in Arie-
 te signo igneo* wil ons af belden/ dat seer vele
 Moort Branderyen willen ommegeen. *Item
 propter salum Martis ad Solem & Lunam*
 Wort oock gedreycht een grooten Heer end
 Prinss met syn Huysfrouwe / woe dat die
 wal dor martialsche Praeruec om den hals
 ofte in groter Felenden mochte kommen/
 door een inbreck van Krigesrustung (die
 ouer Water kommende) etliche Steden o-
 uerweldigen/ ende in Bauiffiment en Con-
 fiscation van haren goederen (die het alder-
 minste daer voer vresen) brengen sal / dese
 Operatie sal ouersallen die deit tencen A-
 rietis ende Canceri onderworpen sint/ als
 Dunslandt/ Franckriek/ Engellant/ Hoecch
 Borgondien/ Schotlant/ Hollant/ Zee-
 lant/ Brecht/ Frislandt/ etc. Want Satur-
 nus een grot Hypocryt in *signo Mobili in Do-
 mo noua que Deo & religioni est dicata* worden
 beuonden / wat hier wt to verwachten sy/ in
 die Religie hebben wy lieuer tho swigen dan
 tho schriuen/ die wiele wy vinden Iupiter
 ende mercurius Regenten deses Jaers die
 guldige Venus als een medehulpersche/ hier
 doeren wy wal stoltelic affirmiren dat die
 appart aij hier in onse Landen meer tot goe-
 dicheit dan tho boesheit genegen is / vnde
 willen derhaluen mit Dauidt ons een wey-
 nich vertroncken/ Seggende. *Saluasti nos de
 affligentibus, nos & odientes nos confudisti,*
Psalms 43.

Dat tweede

**Dat Tweede Capittel/ van Krijch ende Dorlich/
 Pens ende Brede/ ende Eclipsis der Spanijerden/ Coniunctien/ Aspecten/
 der Duersten Planeten deses Jaers. M. D. lxxxvi. Ende andere Ontrouwe
 handeling/ den eenen Mensche teghen den anderen.**

Gelick Brede is / dat Pringsipaelste
 Zoet in der Gemeenten/ also is Twist
 Twedracht/ Dyroer/ Montery/ dat hōchste
 Quact/ Twelck Landt en Luiden van Nee-
 ringe en Walsaert/ Frustriert en tho niere
 maect. Soe beuinde wy in dit regenwoor-
 dige Jaer van 86. Dat wy hauen onsen Ho-
 rizon geen Eclipsis in die Son offie mane
 sollen sien/ Soe dat alle haer werckung van
 die Eclipsis volbracht is/ wtgenomen in die
 Landen en Steden die Westwarts en aen
 der Ooceaanseher Zee lighende / die welcke
 noch door die Eclipsis bōse Aspecten gewel-
 dich gereycht worden/ als Canaria/ Hy-
 spania/ Barbaryen/ ende oock die Nēder-
 landsche Palen nae Franckriick streckende.
 Ende mit dat wy in dit tegenwoordige Jar
 geen Finsternis hebben/ so willen wy die vā
 Spanien en Franckriick / daer voor laeten
 sorgen en schriuen van een ander wonder-
 baerlike tho samen loepinge der Planeten
 de wy sollen hebben in dit Jaer 86. Nae her
 schriuen der Olden op den 9. Dach Aprilis.
 Nae den nyen Stijl op den 19. Dach / des
 smoraens vroech na eendehalf vhr. Soe be-
 uinde wy in die Prouintionael Figuer (die
 welcke Ptolomeus wil dā wy sollen ansien)
 opstigen in den ascendent den 1. graet Ca-
 pricorni ofte des Steenboys/ met een won-
 derbārlike conglobatie en to samen loepinge
 der Planeten des gantsen Hemels/ wtge-
 nomen Jupiter / so dat Saturnus heer des
 Ascidents in casu suo positu / staende int 3.
 huys des Hemels omcingelt met die Sonne

ende Drackenstert an die eene side/ en met
 die Planeten Mars Venus en Mercurius
 an die ander side beyde tho weten Mars en
 venus strax haer coniugieren en vereenige
 mit den Saturno/ dan die goedige Jupiter
 staer seer verdruct int 6. huys des Hemels
in suo detrimento / hoewel hie nochtans / als
 met een frenctick sextiylsche Aspect hār wel
 solde willen helpen so dat Saturnus in de-
 se positie met marie geuonden wor int Brie-
 te staende mit veels Planeten/ neffens welcke
 teycken also oock die grote versameling der
 oppersten Planeten geschiet so staer tho be-
 sorgen dat daer grote Twist en Twedracht
 wil vallen onder die groten Potentaten end
 dat gemeene volck/ veranderinge der Reli-
 gien ende Policien/ dat welcke soe wy in vor-
 gangen Jaren geseuen hebben von ver-
 anteringe der Religioen Prouincien ende
 Policienals getoelcht / is ons sulx van et-
 licke benydige Menschen qualicken asgenoe-
 men/ onangesien sulx niemant ten abeualle
 ofte nadeel geseuen dan nā der Consten
 Regule onse kleyne Juidicium gedistinguir
 fondamentlick / alstijt daer hy bliuende dat
 Godt alleen die Eere en Gewalt tho soint/
 by hem alle Juidicien verhoelen sint / vnde
 wy in onse schriuen anders niet en soecken/
 dan Godt in syne wonder wercken tho cla-
 rificieren en den Menschē tho waer showē
 voer sommige quade tho neytinghe/ die ons
 door sulcke media (om onser Sonden wille)
 worden tho gesant. Wy hebben in onse gre-
 te Practica Anno 1583. Verhaelet / dat wy

den 2. May sollen hebben die grote en weynich gesiende afgriesselike Coniunctie Saturni en Jouis/ int 9. huys des Hemels in Leone/ *qua domus Religionem tenet*, de syn Operatie duren wert xx. Nasolgende Jaci en hier moet een ider ontwaken. Want den lesten dach is oock wt der natuer synes loops die God geschapen heft na by to gissen. End op dat niemāt meenē/ sal dat het een Imagenatie sy/ of dat wy dit wt den wint rapen/ als so enige ongeschickte menē/ so willen wy hier onse reden by setten/ op dat een iegelijk verstandick mensche begriyp mach wat wy schriuen. So seggē wy dat dese regenwerdige to samen sūging der ouerste Planeten de laeste is/ de geschien sal *in sine trigoni aquei*, end hier mer salt gansslic een eynde nemē/ *totus trigonus aqueus* ende veranderen hem in *Trigonum ignei*, en alle *Coniunctiones magna*, die hier na sollen geschien/ sollen vallen in *signis igneis* by na tot 2. hondert Jaeren to/ daer na sollen kōmen die *Coniunctiones magna*, in *Erkreisens* des Hemels/ *seu in signis terreis*/ daerna in *aeris* ofte *Luchtreisens*/ en dan noch eerst weer in *aquis* ofte *Waterige reisens*. Soe dat binnen 8. hondert Jaeren/ het eynde *Trigoni aquei* wedder kōmen sal. Na dem dan onse Monarchie begunnen is int eynde *Trigoni aquei* Soe isst oock waerachtelick dat dese oock in den seluen voergaen en to niere kōmen sal. Dewyle dan onse Slichmaker Jesus Christus in dusdānighen lōp des Hemels (als nu is/ to weten int eyn de *Trigoni aquei*.) die menschliche natuer an sich genomen heft/ want 6. Jaer voor syner heerlicher end hōchpōstlike anneminge onses Fleischer/ dese selue grote to samen sūginge geweest is in den lesten grāt *Pisium in principio Arietis*, end van die Geboorte onses ee-

nigen Heiland Jesu Christi af to desen tyt to/ (wtgenommen Anno 789. als Carolus Magnus regierden) is dese *Coniunctio magna* niet gesien en dit wert nu die ij. syn/ vander tyt af/ die welcke vorwaer ons anders niet beteikent dā die ij. to kōmste des Soens Godes in die *Mayesteyt* van syner Gloriz/ voer die welcke een ider reden geuen sal van syn woorden en werckē. Dan onder *Carolo magno* en kōnde het eynde der Werelt niet syn/ want doe noch niet vieff duefent Jaeren verlopen waren. Dese Operatie ofte werckung van dese magna *coniunctione* sal dueren by na tot 6. Dūsent Jaeren/ daer mit de die heilige schrift ouer een stem/ van welck getal die Sone Godes noch wat af trecket/ want hie secht/ die leste tyden sollen verkort worden om der wtuerfoerndē wille/ en wārt saecke dat wy nach sulckem *Coniunctionem magnam* solden verwachten/ daer solde by nae noch moeten verlopen 8. hondert Jaer dan solde die Werelt ghesaen hebben ses duefent Jaer *Albumasar* en *Haly* schriuen in hare Boecken dat die to samen voeginge der ouerster Planeten/ dat die bedueden/ Door/ en *Gefanckenis* van groten Heeren *Potentaten*/ end *verdruckinge* des gemeenē volcks/ *verandering* der *Policien* en *Ryckē* so in *Geestlike* als *Werliche* *Regierung*/ wy befruchten/ dat wy het in *Genere* sollen beklagen/ dat dessen *Jamerlicken* tyt ons Jūst op den hals gevallen is/ het is hogernē die *brillen* van de *Dogen* wech tho werpen/ God en syn *gerechtig* tho wesen/ die *Bile* is an dē boom gestelt/ onse *boesheit* is haefte veruult/ so dat wy ho langer ho meer/ God tot *tornicheit* verweckē/ end op her leste ons dat *Euangeliū* wel mochte benomē worden end *andere* geue/ de het berer mer den voo-

den end daer beleuen sollen. Och leyder wat wylt ons noch all sterandering bedyndē/ her sal all in die Weer syn dat leyvel lecken kan/ wa er dorch haer Facultatē. Possessien soude periclitieren/ end frembde sullend besittē/ de Koopluiden so handelung driueu/ werden oock dorch gefärlcheyt der tyden in groeten schade komen/ end generatiter/ alle Saturnisten. Die cōiunctie Saturni end Martis bringet met verdrukung des gemeenē volz breckning der Verbōdnissen/ waer dorch esliche Lāden wol in groeten miserien mochten geracken. Wee den ghebroocken Landen die onder den rochten Cācro gelegen sint. Wy moeten hier verhalten wt her diepsche der naturen en verborgentheit dat omtrent / den eersten en lesten dach Januarij. den 13. Februarij den xvi. Martij den 3. end 15. Aprilis den 9. May den 20. end 21. Junij. Den 20. end 30. Julius. den 14. Augusti. den 17. end 23. Septembris. den 18. ende 25. Octobris den ij. Nouembris. den 6. Decembris. Omrent dese dagen / is her van noden goede tofsicht tho hebben / want op dese Tyden/ mochtē wel gespōrt worden Bloistoringē/ Berraderyen/ diuersche Anslaghen in den Nederlāden/ Ja oock Engelant/ Schorslāt/ ende oock die Landen / nae den Doffen ende en Westen ghelegen / Die Gheestlicken staet wort seer gedrouwer in Flanderen/ Brabāt en in andere oorden/ men sal oock vernemen van een Eestant ofte Hyltel welcke veel sal syn tot een val / en veel tot een opstandinge/ *Imperator Romanorum*, sal met vele moeyten betrefst worden. Die Conlicke Mayest. tpo Polen sal in gesontheit floriren end her ruck in goeden Frode erholden. Die ij. Eronen naet Noorden/ sollen beyde niet van tenen Brostwer tappen / want daer twe Honden

knāgen ouer een Been/ dragen haer selben ouer een. Die Erbare Sassenche Steden en her Lāt tho Brunswick/ Lubick/ Rostick Hildensom / Hamborch/ Bremen/ sampt hare Limten/ sollen gelucklich prosperen en in haer koopmanschap florieren dan sie sien tho dat die Rante haer het Speect niet wt de pot neme/ dit syn die principālste Ongluckē die tho beuresen staen na die loop der Heimelen/ dā God die heer/ die Heimel ende Erde regiert kan her al (ist syn Gōdelicke wille) afwenden/ dese significatien sollen sich cōtinuieren *v/g. ad finem anni*. Wat van die oppositioen Jouis end Martis in desen Jār wār tho schriuen / kan een jder Gheleerde by sich seluer betrachten en konden in dit Capittel wel meer allegiert hebben/ *Sed hic iubet Plato quiescere*. Ende willen dit Capittel met des Philosophi woorden beslyuten.

Politis maxime dissolui propter iustitia transgressionem, lib. 5. Polit.

Dat derde Capittel van allerley Fruchtbærheit deses Jaers int generael.

Wy willen nae ons olde gebruect so veel die konst verdragen mach vā die Fruchtbærheyt schriuen / op dat wy die vermurte Gēesten oock ghenoech moegen doen/ want wy wt onsen verdoruen natuer altit geneycht syn om tho kommen- de dingen tho weten/ dan meer sorchuoldich vor het tytelicke dan vort Ewigē goet / althv vresende dat ons wat ontbrecken sal / en dat wy nimmer meer genoech hebben sollen/ roepende om een heel Droot/ dār wy die wyls an een kleyn stueckken genoech hebben/ maken altit onse reekeninge sonder Weert/ hā wel nochtās wy met alle onse sorge in menschelike

dyelicke floetheit/ sonder Gods segeninge
 niet können wttrichren/ daerum behöeren wy
 met den Propheet David al onse sorghe op
 God tho werpen want hy die Edele ziele ge-
 schapen heft int Lichaem/ die weet wat hee
 Lichaem vā doen heft / Ende als wy Gods
 Rycke eerst soeken en syn Gerechtigheyt / so
 sal ons die Kest tho geworpen worden Om
 tho kommen op onse propoost / wat ons die
 Hemelsche hermonne en influentien bedü-
 den / vinden wy en een redelich goet Jaer vā
 alle Gewas dā op sommige placisen sal schā-
 de vallen (die mer der Coniunctien partici-
 piren) dan andere Lande sollen een vol Jaer
 hebben / alle Fruchten die men seyet / sollen
 wel gheraden/ als Rogge/ Weyte/ Garste/
 Hauer/ Erweren/ Boonen/ en der geliken
 sollen wel geraden. Die Sommer sal getem-
 periert syn/ alle Doornfruchten / sollen wel
 ahebben en veel syn/ als Appelen/ Peeren/
 Kerffen/ Roeten/ etc. Doet sal het een goet
 Wijn Jaer en Flak Jaer syn/ des moegen
 sich die Wachus kinderen wel erfrouwen.
 Dij Botter/ Kefe/ Honich/ Hoppe/ ouer-
 uldich. Alle vieruotige Beecken als Ossen
 Schapen/ Koen/ Peerden/ sollen redelich
 passieren ende oueruloedich generieren dan
 schwarzlic baren/ sal oock een goet Fisch en
 Vogel Jaer syn / des mögen sich de fischeers
 ende Vogelers verbliden / In summa ons
 woert een vol Jaer beschreert/ darom is God
 tho biden dat hic ons synen Segen niet on-
 trecket/ het welck oock wel geschieden sal / is
 dat wy syne Geboden holden / ende in syne
 wegen wandelen/ Liefte tot onsen Naesten
 dragen / ende hem niet tot granschay ver-
 wecken / Besluitende dit Capittel met die
 woorden des Philosophi. *Magis opt annus illa*
scire de quibus dubit annus per quasdam rationes

debiles quam notiora per rationes efficaciores.
Aristo. lib. 2. De celo & Mundo.

Dat vierde Capittel/ van allerley
 Cranchheyden in desen Jaer.

Angesien oock alle die circumstantien
 der accidentē so in der menschen Cor-
 peren dā oueruloet/ ofte defect van den vier
 qualiteyten enige Cranchien können gene-
 reten/ so beuinden wy wt den Figuren des
Verm aquinoxij Iouen, eenen Heer wesende
 des 6. huys/ Waer tot nā die lehr der olden
 die de terminatie der Cranchheyden is deri-
 uirende in een opposition Saturni/ Satur-
 nus een heer wesende des 8. huyses welck
 een huys is des Doodes Dewiel dan oock
 na die lehr Pilomei en ander Geleerten de
 mane mede in een declaratie der Cranchhei-
 den hoort ingetogen te worden/ want hār
 cracht principatien op die Eertse Licha-
 men is wtgaende/ so wel redeliken als vn-
 redelicken Creatueren/ Angesien dan doet
 die statie des 6. huyses so vinden wy sonder-
 linge veel Crancheden *In visceribus spiritua-*
libus/ vornemelich voert herte/ Buick/ Len-
 den/ Nieren/ en Dermē/ welck men noemt
 het ingewant als *Colicam, Ilicam, Stranguri-*
am, Calculum, Blotganck oock heftige Fe-
 bres/ Plurisie halswering/ Pestilentij/ ende
 die mer Venus gicht ofte dat voetouel ghe-
 quelt worden sollen veel to liden hebben/ wt
 die dispositie Saturni/ können wy oock pro-
 nostificieren Cranchien an hemlicke oorden/
 an die plaerse daer Scorpius is bedidende
 van welcke etlicke letael sollen syn en. *Doot-*
lich/ propter Saturnum in octava In summa
 die Frouwen werden swārlich baeren/ ende
 sie sollen dit Jaer vele bāden om der dissolu-
 tien willen/ want die Ascendent in Virgine
 synde

synde constringiert die arterien der genera-
tien/ daeromme waerschouwe ick een igelike
Frouwe/ om goede erfacne Groemoeders/
ofte Wismoeders/ tho bespreken/ Besluy-
tende dit Capittel met die woorden Davit.

*Non est sanitas in carne mea, à facie iratae,
non est pax ossibus meis, à facie peccatorum meo-
rum, Psal. 37.*

**Dat viefde Capittel/ vā
den Hogen Potētaten deser Werrelt/
ende van etlike Prouincien/ ende
Steden in General.**

Wden Reuolutien Jouis ende
Solis/ kan men den hoogen Po-
tentatē in genera wel ichtes wat
Pronosticieren en oock wt die applicatie des
10. hufes/ in specie willen wy den hogen he-
ren als den Keyser/ Conningen/ Forsten/
Prouintie en Steden/ wiens reuolutie wy
weien/ so veel die Ghemeene daer van nut
is tho weien Pronosticieren.

TEn eersten/ so sal die Kosmische Key-
serlike Maysteit/ Rodolphus die 2.
deses Naems/ geboore int Jaer 1552.
tret nu in syn 34. Jaer en na die Reuol-
lutie syns M. Heroseopo sal met vele moy-
ten berrest worden in synē Rycken dorch die
Coniūtionones ofte versameling den opperste
Planeren die begonen is Año 83. en 86. en
noch Año 88. en 89. vergelicken sich metten
*Couinjunctionibus Planetarum in piscibus & A-
riete* geschiet/ ghelijc Anno 1524. Daer op
den Büren Errijch is geuolcht/ en worden
erworger en gheslagen in 4. maenden tijts/
by hondert dūsent Büren. Italien/ Sof-
uoyne/ Swykerlant/ Vngeren/ Weemen/
Dütslant/ sampt ander anstōrende Limite/
sollen veel Dproer en moyterne gewār wor-

den/ so dat syn May. sal genegen syn groote
dingen an tho richten tot gemene orbōr der
Christenheyt/ en die fortun sal syn Mayest.
fauiorabel en gunstich syn/ en sal in der Do-
minien ascendiere en met sonderlinge blif-
schap begaueet worden en etlike relicta we-
derom restaurieren/ Besluiten dyt Capittel
met die spruecke Salomonis. Om des Lan-
des Sonden wille woden vele verandering
der Forstendoemen/ Daer enteghen om der
Luyden wille die verstandich en vernusfich
syn/ bliuen sie lang staen/ Prouerb. 18.

TEn anderer so sal die Coninckliche
mayest. tho Hispanien Philippus
etcet. den 21. may in syn 59. Jaer tre-
den/ en na die Deductie syns Maystaet. he-
roscopo redelich in allen dingen passiren/
wort dā noch een weynich gedreycht/ anga-
ende syn mayest. Besondheit/ sal seer genegē
sy tot Frede/ dan vele moyte en Lastes hebbē
in syn Rijcken dorch die Eclipsis des vorle-
dē Jaers An. 85. Ende die groote versame-
ling der opperster Planeren/ die so geuaer-
lich syn dat sie den ganzen Hemel/ alle Eli-
mata/ Koninckriicken/ Forstendōme/ Pro-
uincien/ en alles wat leuen heft/ op der Er-
den/ int Water/ end Gewas/ sal groote ver-
anderinghe met brenghen welcke in etliche
hondert Jaren nie gesien is worden. Syn
Mayestaets Landen als Spanigen/ Pro-
tugael/ Neapalis/ Stiilien/ Castille/ Bra-
naeten/ Brabande/ Vlaenderen/ Arthoyse/
Hennegouwe/ Namen/ sollen groote veran-
derung vernemen in etliche Statuten. Die
wytberoemde Steden/ als Deuenter/ Ca-
pen Zwol/ Seiderlant/ Drecht/ Groningē
sollen redelicker passieren dan wie voerhen/
en mochte wal een ander Josias desen Lan-

B den

den voerghestellet worden. Holland/ Zeelât/
Friesland/ en de Steden op die Zee gelegen
sollen veel tho syden hebben vâ haer Dyan-
den/ als von Zeerouers/ Frybuiters/ want
die Zee sal met menschen Bloet gheferuet
worden/ en syn Maie. sal seer bemint wordē
van syn ondersaten/ dan vele sollen singhen
met den Propheet Davidt. *Dedisti nobis pro-
dictionem salutis tuae. Psal. 17.*

TEn iij. So sollen die Durchluchtige
Forsten end Heeren / Guilhelmus
Hertoch tho Guelich/ Cleue en Ber-
ge etc. Ende syne F. G. Eenighe geboren
Soen/ Hertoch Joan Wilhelmus geboren
An. 1567. Beyde mit sonderlike blijdschay
begauet werden/ Lant en Liden reparieren
en in der dominien ascendieren en seer nae
Frede staē so dat syne Ondersaten tho rechte
sollen seggen mogen *Vivat Guilhelmus, vivat
semper.*

Soe fall daer nochtans Twist vallen in
synen Landen/ en sal niet vry syn vant Du-

gemaect syner nabueren/ tho sich is nôdich/
Eöllen/ Ments/ Erier/ en den Geestlichen
staet sampt den Westphaelschen Erenys/
sollen niet al met Fyeden ghedient worden/
veele heymlicke conspirarien en andere con-
uenienten gewaer worden/ Dan wachen
haer vâ den die harer genieten/ en die de hât
met in die Schottel stecken/ Een Geestlic
Potentact wert seer gedreyget. Dit hadden
wy dat sichte van Eöllen in verleden Jaer
tho geschreuen/ dan sie hebben aduerdiffe-
ment niet gedachtich geweest en inden wint
geslagen. Daer fall een ny Fuer in der Chri-
stenheyt (in Franckrijck en Dürsche name)
angesteken worden/ die almachtige Gode en
Vader onses Heeren en heylar Jesu Chri-
sti/ wilons die tho komstige Straffe en pla-
gen genedichlic afnemē/ doec allen Poten-
taten der Christenheit / als Keyser/ Kon-
ningen/ Forste end Heerē/ alle Chuerforste
en standen des Rijcks/ ghenedichlic in Ce-
nichheit bewaren/ tot Loff end Eer van Gode
almachtich/ tho dienst der lieue Christenheit.

Wtlegginge der Twelf Maenden in Rymen ghestelt dorch D.

Rodolpheu Canpenssem Anno 1586.

lanuarius heft XXXI Daghen.

Hyt ghy hooren von Fremde ongehoerende sicken/
Die dit Dessenachtentichste Jaer sollen door breecken/
Die Trommen allarm saen/ end die Dussen sollen fraecken/
Wanne een ny Fuyr/ sal in Franck reich end Duyt land ontsiecken/
Van grooten Dproor sal men veel weten tho spreken/
Dorch die Coniunctiones ende aspecten die kommen naerder/
Saturnus ende Mars/ sollen haer willen wreecken/
Op den dertynnden dach/ voegen sie hem tho gaeder/

Och wat wilder al gemaect worden/mannich Schelm ende Verrader/
 Op den xxi. Daech/noch een ieghen schyn geschiet/
 Van Iouis ende Martis/brengende ons twist ende hader/
 Bloedige Dor och/groote Moyterye / end sware verdriet/
 Vnde dewiel/ dat Mars bauen Jupiter heft het ghebiet/
 Salder grooten Twist vallen onder groote Potentaten/
 Veel Ducruyts sal wt des Werrelts worden gewyct/
 Tsal al in Koeren syn/Edel Onedel/Bischoppē en Prelatē/
 Wāt soe als die Zeere voorgaen/volgē oock die Onderstatē.

Februarius heft XXIX. Daghē.

Saturnus sal vōrt brengen heymlick Verrāt/
 Mars sal hem vertoen/in Cracht ende Daet/
 Mercurius sal sich tusschen beyden stercken/
 Jupiter sal geerne sayen syn goetardich Saet/
 Luna is om die Verandering in haet/
 An deen/off dander/salt altyt gebreecken/
 Veel die wt haer possessien waren geweecten/
 Sollen wederomme soecken daer in tho kommen/
 Quade Menschen sollen haer Leet soecken tho wrecken/
 Het Verderff sal floyen/gelyck die Water stroemen/
 Het Ongeluck sal oock treffen den Onschuldige en Fromē/
 Bidden dat die Zeere syn straff / van ons wil weeren/
 Dorst ick het al schriuen/mien solde schrieken en schroomen/
 Want fuyr ende flam/sal starck vermeerē/
 Als die Peerden ant Loopen syn/ wie sal ste keren.

Martius heft XXXI. Daghē.

Wacht ghy Landen op de Zee gelegen beset v Dy-
 cken ende Wegen/
 Want Saturnus sal roonen syn listige Practikē/
 Ende gy/die omtrent den 52. graet syn gelegen/
 Macket starck ende vast/v Schantsen ende Dycken/
 Want wt die Jaers figuer/sien wy Flaerlick blycken/
 Dat Saturnus in een Waterich teycken staet/
 Welck oploopen Flooden/ sal verderuen veele Rycken/
 Want die Coniunctiones deses Jaers/beteickent ons quaet
 Sie haer in een waterich Teyckē/ nemlich in Cancro vinden
 End mit den welcken sie font auer een/ (laet/
 Men sal hooren to water ende Lant/ groot schelmery ende
 Oock mede groot Tyranny int gemeen/ (verraet/
 Want daer twe Zonden knagen ouer een Been/
 Sollen sich nummermeer/wel konnen verdragen haer/
 Wel den/die sich keert tot den Zeeren alleen/

Volgende

Ende volgende altn syn goet behagen naer/
Die sal God verlossen wt alle dese plaegen swaer.

Aprilis heft XXX. Daghen.

Neptunus Floeden/ sollen vreeselic raesen/
Die wilde Goluen der Zee haer schanden wt schuemen/
Verscheyden stroom winden seer Erachtich blaesen/
Soe dat alle Scheppers die Zee moeten ruemen/
Ons kommen ter handt/ veel nye Costuymen/
Want niet veel goets/ hebben wy tho verwachten/
O Costelicken tide? Hoe geyt men v versuymen/
Hoe weynich hynder die v weerdich achten/
Wyn hebben noch al die langhe dueftere nachten/
Grote kolde Nachten/ Koritte helle Daghen/
O Luna Luna? Wat hebt ghy all gestachten/
Die her doncker lieff hebben/ ende nae Sol niet fragen/
Die Kinderen des Nachts/ sollen den Dach niet können verdraegen/
Dan voer der Sonnen Licht/ in Duystere hosen fruepen/
Jef sic die Lucht betooghen/ daer kommen donckere yslaegen/
Seer gheluckich is hy/ die dit mach ontsluepen/
Alst op een ander Keegent/ soe wilt op ons druepen.

Maius heft XXXj. Daghen.

Grote versameling der Planeten sal men worden gewaer/
Die onder den Climare des teickens Tauri behoeren/
Waer wt ic v dan Prognosticiere/ ende segge int openbaer/
Dat Franckriick/ ende Duyflant/ maeckt groot verstooren/
Den Adeler/ sal den moet niet gheuen verlooren/
Ende die Lelien sollen met den blode worden begooten/
Die Haene sal verliesen syn Langhe spooren/
Ende menigerhande Leeuwen/ sollen tegen Malchanderen storen/
Den Toorn is onsteten/ ende noch meer grooten/
Die roede Roose sal hyden groote last/
Onder Haeren schyn/ een van haer Bondighenooten/
Sal die Berradeliche Schelm kommen te gaff/
Doch hy sal in Yseren banden/ geset worden vast/
Vnde engendrich syn Loon ontfanghen/
Om dat hy soe onmaerich heft tho gherast/
Sal hy met syn gesellen/ singhen droeuighe sanghen/
Wie voor de Galge vrees/ die wort daer angehangen.

Iunius

Julius heft XXX. Daghen.

Het schijnt dat God die Heer Almachtich/
Nac het wt wysen der Planeren ghemeyn/
Sal geuen syn Volet die Victorie Crachtich/
Want die verwinninghe/ kompt door hem alleyn/
Hiop af sollen hem verblyden/groot ende kleyn/
Al die want verberuen syn auer ghebleuen/
Een starcke Geweldige/sal stryden int pleyn/
Daer doer quaet Regiment/sal worden verdreuen/
Weele sollen hem soecken/wedder tho streuen/
Dorch Verraderye/ende heymelicke List/
Dan dieseluijge sal kommen omt leuen/
Als haer voernemen ende anslach/sal worden gemist/
Die bellenbinders/die het anders hatten gegist/
In ander Landen sal opstaen/cen myen Twist/
Het sal al wedder gaen/an een Stryden en Fechten/
Bidt Godt dat hye alle saeken ten besten wil slechten.

Julius heft XXXj. Daghen.

Ho wel dese Landen gode middelen sollen genaken/
Die van Godt genadelief sal syn geconsentiert/
Nochtans sollen ten besten niet gelucken vele saecten/
Want vele Twistmakers/nummer mehr Frede begert/
Dorch een starck Vuyr/syn sie seer gesublimerit/
Tot bouen in den helm/is gestegen den Geest/
Haer natuer is tot in vreringhe gheimmutert/
Soe dat sie gehaet hebben die Regierunge meest/
Maer als nu lof is geworden/her veel hoofdige beest/
Segt wie sal het wedderomme moegen bedwingen/
Als die Duuelse Menschen/God noch Duericheyt vreesst/
Hoe Raefende hoe Dolder/ende Dol/Wilt dan om springen/
Och wat herien leet sal den Eerdbodem omringen/
Het gesicht van den doot/my schricken ende beuen/
Noyt sach men geschien/Seltsaemer dinghen/
Een Igelick mach sich wel tot bidden begheuen/
Hy is geluckich/die daer af brenact syn lenen.

Augustus heft XXXj. Daghen.

In dese Maent sollen Martis Kinderen gaudieren/
Want sy werden Lant ende Lueden vererachten/
Ende an velen oorden des Landes floriren/

Elck sal nae Gewalt ende Heerschappye trachten/
Doch sollen gestilt worden vele Tweedrachten/
Dorch een naemhaftighe Persoon van Jupiters aert/
Des mochte hy wel in genaer kominen / dorch syn gheslachten/
Ende van syn eygen Onderfaten worden beswaert/
Ten sy saeke dat hem die ouerste Heer niet en bewaert/
Soe sal hy moeten vergaen / doer Oproer ende Strydinge/
Om trent desen Tydt / sal daer worden vergaert/
Enen nyen Soop van Volcke / doer Martis benydinghe/
Daer van sicks vele freedtsamen sollen bedroeuuen/
Elck bidde God / dat hy ons neme in syne bewaerunghe/
Ende dat hy ons wil geuen dat wy best behoeuuen/
Want hy straft gemeenlick / boeuuen met boeuuen.

September heft XXX. Dagen

Siet tho ghy Landen op die Zeekant gelegen/
Want tot v kompt een seltzaam Persoon/
Daerom beset v Sycken ende Weegen/
Ghelooft hem niet / al spreckt hy noch soe schoon/
Want wie den Duyuel dient / die fricht daer af syn Loon/
Dus laet v met schoone woorden niet verleyden/
Soe die men niet meyden / sal dragen die Croon/
Also wiens fame sich al veerne sal wt breyden/
Die Wolf ende het Lam / sollen thosamen weyden/
Die eene sal van den ander niet worden beswaert/
Aerst die welcke sich van den freedde doen scheiden/
Geuen tho kenne / dat sy Duyuels syn van aert/
Die al tot den dach des Vordels worden bewaert/
Nae die getuechnisse aller Propheten/
Wonder sal men hooren / als sie nu syn vergaert/
Die Coniunctien der ouerster Planeten/
Die Heere sal die synen niet vergeten.

October heft XXXI. Dagen.

Dat gemeene Populus is selsam van natueren/
Daer tho soe heft het maningerhande sinnen/
Een wyser regierende / sal het nochtans bestueren/
Want die sal het moeten antaften van binnen/
Dorch een wtwendich dinck / en ist niet tho verwinnen/
Dit heft ons Job wel klaerlick beschreuen/
Waer hy van den Leviaten gaet beginnen/
Doer den welcken alle starckten moeten beuen/
Zet welcke veruerlick is / ins Menschen gemoet/
Doch wil ick myn verstandt / wel om een beter geuen/
Want

Want ick kenne my/ een Mensch van fleych ende Bloet/
Ick wonsch een yegelic/ niet dan alle goet/
Woe wal myn haene nu gaet Enweden freyen/
Ouer het grouwelicke Slanghen gebroet/
Wiens Kadt wel haest om sal Drayen/
Want dat een ygelicke Saeyt/ sal hy Maeyen.

November heft XXX. Daghen.

Dese Mānt sal veel blōts worden vergoten/
Men sal dapper Caetsen met ronde Clooten/
Iet sal menningen gaen tegen syn wil en danck/
Grootte Potentatē sollē haer hooft seer stootē
Op dese tydt sal sich alle dingen wel ontblooten/
Mercurius soecket/ Mars tho brengen in bedwanck/
Mars sal hem laeten duncken/ al waer hy seer sranc/
San onuersiens sal hy syn Waepen verthoonen/
Gaende wedder omme/ nae synen olden ganck/
Niet an siende/ Geloften offt eerlicke Persoonen/
Zem seluen sal hie soecken / waer hiet kan Loonen/
Niet achtende Preuilegien / Brieffen offte Bullen/
Den klimmenden Leeuw / sal niemant verschoonen/
Niet wetende waer wy ons ten lesten hen keeren sullē
Als het kalf verdronekē is/ soe sal mē eerst die put fullē.

December heft XXX. Daghen.

Wer syt gy nū Orpheus niet v sōre geflanck/
Kompt en betemt ons doch dese wilde dierē
Laet hoorē v snaerē speelen v lieffelicē sanc
Kompt Apollo/ Speelt doch mede op vwer Lieren/
Ansiet doch Jupiter/ is ons seer goeder tierē/
Wilt den bloedigen Mars/ van ons verdryuen/
Wilt gy als Dominatoer/ auer ons regieren/
Soe sal ophouden dit langduyrich Rynen/
Die eene sal den anderen niet meer ontlieuen/
Een yegelic sal hem stellen in Rustende Freedē/
Brenghet onder v allen dese quaede Wyuen/
Die met quaet gerucht Orpheus ontleeden/
Iae verstoeren/ verwoesten / alle borgerlicke Zeedē/
Dan sie sollen sich eygentlich beklagen/ dat sie hebben
gewracht/ (reden

Als sie nur sien haer handlung / teghens Recht ende
Sollē sie beuimlick seggē/ voor gedaen en na bedacht/
Zest so menich redelich Man/ in seer grot lydē bracht.

OMNIA FERT TEMPVS.

1002669
Sic neemt wech die moet der Duersten
des Volcks/in dem Lande/ende maect sie doolen op eenen On-
weghe daer gheen wech en is/ Dat sie die Duisternisse tasten/
Sonder het Licht/ endemaect sie doolen/ ghelyck
die Droncken syn. Job. 4.

Dooe goode Gelooue/ en menntigerhande geruchten/
Verscheidelicken Clincken wt allen Niecken/
Sollender veel verblyden: Dan eenige solle suchen.
Doort openbaeren vants Heeren dunstere Boecken/
Het minste begerende/ Wert men meest soecken/
Jupiter end Venus regerende/ daer tho helpen vry/
Mars en Mercurius/ schynē sich nocht as te verfloes/
Om hem daer teghen tho stellen Party/ Cken/
Dan wat God niet wil/ Kan niemant verby.